

ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ^{*}

Είχον παρέλθει τριάκοντα ἔτη ἀφ' οὗ χρόνου δὲν είγον ἐπισκεφθῆ τοὺς Παρισίους. Τρεῖς δὲ τῶν δεκάδας είχον γὰρ ίδω τὸν τάφον τοῦ Κοραή. Είχον προσκυνήσει αὐτὸν τὸ πρῶτον νεανίας ἐν τοῖς ὡραίοις χρόνοις τῶν σπουδῶν, δτε γῆδη κατείχετο ἡ ψυχὴ μου ὑπὸ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν μέγαν Χιον. 'Αλλ' ἥσθιαν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην νὰ προσφέρω καὶ πάλιν τώρα, εὐρισκόμενος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τοῦ γήρατος, τὸ θυμίαμα τοῦ θαυμασμοῦ μου. Στρέφων τὸ βλέμμα εἰς τὴν παρ' ἡμῖν γλωσσικὴν κίνησιν ἥσθιανόμην, δτε ὥφειλον νὰ ἐμφανισθῶ πρὸ τῆς σκιᾶς αὐτοῦ μετ' εὐλαβείας ἔτι μείζονος. 'Ἐτερόφρονες διδασκαλίαι ἐπειράθησαν ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ νὰ παρεμβάλωσι καὶ γὰρ δαιμόνια, δι' ὃν ὡς δι' ἄλλου τινὰς διελκυστίνδα διηγώντησαν νὰ συμπαρασύρωσι τὴν γλωσσικὴν συγείδησιν τοῦ ἔθνους εἰς ἀντίθετα καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀπεσχοινισμένα ἄκρα. 'Αλλὰ πᾶσαι αὗται αἱ προςπάθειαι, δι' ὃν τὸ ἔθνος συγχέεται μᾶλλον ἀντὶ νὰ φωτισθῇ καὶ φέρεται μετέωρον καὶ ἀναποφάσιστον πρὸς διευθύνσεις δλῶς ἀντιθέτους ἀλλήλων, δὲν ἥδυνήθησαν νὰ κλούγησωσι τὸν ἀπαρασάλευτον στυλοβάτην, ἐφ' οὗ ιδρύεται ἐν τῷ προσήκοντι μέσῳ ἡ μεγάλη μορφὴ τοῦ Κοραή.

'Ήτο μία τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ 'Οκτωβρίου 1906, μία τῶν πρώτων φθινοπωρινῶν ἡμερῶν. Λεπτὰ νέφη καλύπτοντα τὸν οὐρανὸν είχον ἀρχίσει κυλίοντα εἰς μελαγχολίαν τὴν ψυχὴν μου. Σύνγονος διέταξα τὸν ἀμαξηλάτην νά με ἀγάγῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ 'Ορους Παρνασσοῦ (Montparnasse).¹ Όλι-

¹ Τὸ δρόμον τοῦτο τοῦ αυτάκτου τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος ἀκατεύποται ἐκ τῶν Χιακῶν Χρονικῶν, ἑτησίου θηροσιεύματος ἱεριδομένου ἐπιμελεῖς Κωνσταντίνου Αρμάντου, καθηγητοῦ ἐν Χιώ. 'Ἐν 'Αθηναῖς. 1911 Τεῦχ. A. σ. 43 κ. ἐ.

γοι βεβαίως τῶν περιοδευόντων ἐπισκέπτονται τὰ νεκροταφεῖα τῶν πόλεων, ἐν αἷς παρεπιδημοῦσιν. 'Αχλ' ἔγώ συνειθῆζω νὰ συμπληρόνω πάντοτε κατὰ τὰς περιηγήσεις μου τὰς ἐκ τῆς νέας ζωῆς συναισθήσεις διὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τοὺς νεκρούς. Δὲν εἶναι μόνον τὸ μικτὸν αἰσθῆμα τῆς ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων ἀμα καὶ τῆς αἰωνιότητος τὸ ἐλκυόν με πρὸς τοὺς εἰρηναίους τόπους, ὃπου ἀναπαύονται οἱ κεκοιμημένοι. Μέ διακατέχουσι παντοῖαι ἐντυπώσεις, ὡν μία τῶν Ισχυροτάτων ή ἀντίθεσις τοῷ θορύβῳ καὶ τῆς κινήσεως τῶν μεγάλων πόλεων πρὸς τὴν γαληγήν τῶν τάφων. Αἱ συγκινήσεις τῆς ζωῆς, αἱ ἀπὸ τῶν ζώντων ἐνίστε συγχύσεις ἀποκοιμῶνται ἐκεῖ.

Ω! μὴ φοβᾶσαι τοὺς νεκρούς. Εἰν· ήσυχοι οἱ καῦμένοι,

εἶπεν ὁ ποιητής. Ἐπειτα ἐν τοῖς νεκροταφείοις διέρχονται πρὸ ήμῶν ὡς ἐν ταινίαις χινηματογράφου σελίδες τῆς ιστορίας ἀξιαι μελέτης. Παρερχόμενοι πρὸ τῶν τάφων μεγάλων νεκρῶν ἀναπολοῦμεν τὸ παρελθόν κατὰ τρόπον δλῶς διάφορον ἔκείνου, δι' οὗ παρακολουθοῦμεν αὐτὸ ἐν τοῖς βιβλίοις. Ἐκτὸς τούτου, διδακτικωτάτη εἶναι η ἐπίσκεψις τῶν νεκροταφείων ὅπο τὴν ἐποφίν τῆς μελέτης τῆς γλυπτικῆς ἀφ' ἐνδει καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς πρὸς τοὺς νεκρούς εὐλαβείας τῶν διαφόρων λαῶν καὶ χρόνων, τῶν διαφόρων θρησκειῶν καὶ δογμάτων. Οποία διαφορὰ συναισθημάτων κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ τῆς Ὁδοῦ τῶν τάφων ἐν Πομπηίᾳ, τοῦ πολυανδρίου τῆς Χαιρωνείας καὶ τῶν κατακομβῶν τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, τῶν νεκροταφείων τῆς Πίσης, τῆς Βονωνίας, τοῦ Ἀγίου Μινιάτου ἐν Φλωρεντίᾳ, τῶν μουσουλμανικῶν κοιμητηρίων τῆς Σταυρούλ καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ νεκροταφείου τῶν Νέων Ἀθηρῶν καὶ τοῦ ἀναπαυτηρίου χώρου τῶν κεκοιμημένων ἐν μικρῷ ἀραβικῷ χωρίῳ τῆς Αιγύπτου η ἐν κοιμητηρίῳ νεκρῶν ταφέντων κατὰ τὰ νόμιμα τῆς Ιουδαϊκῆς θρησκείας.

Τὸ δ' ἐν Παρισίοις νεκροταφεῖον τοῦ Montparnasse οὐδαμῶς δύναται νὰ παραβληθῇ κατὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὸ μέγιστον τῶν Παρισίων, τὸ φερωνυμουμενὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησουίτου πατρὸς (Père) Lachaise, τοῦ ἔξομολογητοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', δεῖτις ἔχε-
κτητο ἀγροτικὸν οἰκίσκον ἐν φυλέρι εὑρίσκεται σήμερον τὸ ἐκκλησύδριον τοῦ νεκροταφείου ἑκείνου. Ἐν τῷ Père-Lachaise εὑρηνται μεταξὺ τῶν ἄλλων οἱ τάφοι πολλῶν ἐπιφανῶν, ἐν οἷς ὁ τοῦ Χερουβίνη, τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσή, τοῦ Μολιέρου, τοῦ Λαφονταίγου, τοῦ Βερανζέρου, τοῦ Βαλζάκ, τοῦ Ἀραγώ, τοῦ Θιέρου. Τοὺς δὲ νεαροὺς ἐρωτολήπτους ἐλκύει πρὸς τὸ νεκρο-
ταφεῖον ταῦτο ὁ τάφος τοῦ ἐρωτικοῦ ζεύγους τοῦ δωδεκάτου αἰώνος, τοῦ Ἀβελάρδου καὶ τῆς Ἐλοϊζης.

Τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ὁρους Παρνασσοῦ περιβάλλεται σή-
μερον ὅπὸ ίκανῶς πολυκινήτου συνοικίας, χειμένης ἐν τοῖς νο-
τίοις τῶν Παρισίων, εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς περίπου τετάρτου τῆς
ώρας μακρὰν τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀπομάχων (Invalides), ὅπου
κεῖται ἡ λάρναξ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐν τῶν ἔξωτερι-
κῶν βουλειβάρτων τῆς πόλεως, τὸ Boulevard τὸ φέρον τὸ
ὄνομα τοῦ γνωστοῦ λογογράφου καὶ φίλου τῆς νέας Ἐλλάδος
Edgar Quinet, διαθέει ἔξωθεν τὸν χῶρον τῶν νεκρῶν. Ἡ πύλη
τοῦ νεκροταφείου φέρει τὸν ἀριθμὸν 3 ἐν τῷ βουλειβάρτῳ τούτῳ.
Ἐδῶ δὲ θάνατος, ἀπέναντι ἡ Κωὴ, σειρὰ ἐμπορικῶν καταστη-
μάτων, τῶν πλείστων ἀνθοπωλείων καὶ πωλητηρίων ἀντικει-
μένων ἀναφερομένων εἰς τὴν πρὸς τοὺς νεκροὺς εὐλάβειαν, ἐν
οἷς καὶ νεκρικαὶ στῆλαι. Ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῆς ὑπὸ ἀριθμὸν 3
κυρίας εἰςόδου τοῦ νεκροταφείου ἐν τῷ βουλειβάρτῳ δὲ ἀριθμὸς
24, ἐν τῶν ἀνθοπωλείων.

Εἰςῆλθον πρῶτον εἰς τὸ ἀνθοπωλεῖον ἑκεῖνο καὶ ἥγόρασσα
στέφανον ἀειθαλῶν ἀμαράντων, ἵνα καταθέσω αὐτὸν ἐπὶ τοῦ
τάφου τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Ἐπειτα διέβην τὴν ἀπέναντι
πύλην τῶν νεκρῶν.

'Αλλὰ δὲν ἔχει μόνον τὸ νεκροταφεῖον διεύθυνσιν δόοι καὶ

άριθμον, καθ' ἄ τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ μέγαρα, τὰ ἐμπορικὰ τῶν Παρισίων. Καὶ ἐντὸς τοῦ γενικότερου ἔχουσιν οἱ νεκροὶ ἔκαστος τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Προεγκάρηστα εἰς τὸ φυλακεῖον καὶ ἐζήτησα τὴν διεύθυνσιν τοῦ τάφου τοῦ Κοραῆ. Ὁ δὲ ἀρμόδιος πάλληλος, ἀνοίξας τὰ οἰκεῖα βιβλία, μοὶ ἐνεχείρισεν ἐντυπον προσηγόριστως συμπληρωθὲν, σφραγισθὲν διὰ σφραγίδος φερούσης τὰς λέξεις Ville de Paris. Cimetière du Sud καὶ ἀναγράφον τὴν ἐν τῷ γενικῷ οἰκείᾳ θέσιν τοῦ τάφου. Τοῦ δελτίου τούτου παρέχω πανομοιότυπον ἐνταῦθα.

PREFECTURE DE LA SEINE

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

LIBERTÉ — ÉGALITÉ — FRATERNITÉ

DIRECTION
des
AFFAIRES MUNICIPALES6^e Bureau

SITUATION DE SÉCURITÉ

Nom Koray

Date de l'inhumation _____

L^e Division 1^{re} SoⁿL^e Ligne NordNo 4 mech

Λαβὼν δὲ τὸ δελτίον ἔκεινο ἀνὰ χεῖρας, ἀνευ δυσκολίας ἥδυνήθην νὰ εῦρω τὸν ζητούμενον τάφον, προχωρήσας διὰ τῆς ἀπὸ τῆς εὐρείας πύλης εἰς τὰ ἔσω τοῦ κοιμητηρίου ἀγούσης μεγάλης ὁδοῦ τῶν νεκρῶν.

Δεπταὶ ψεκάδες φαντίζουσαι τοὺς τάφους καὶ τὰ περὶ αὐτοὺς κηπάρια ἐπλήρουν τὸν ἀέρα εύωδίας ἀπὸ τῶν καταπρασίνων

δένδρων καὶ τῶν πολυχρόων ἀνθέων. Ὁ βόρυνδος τῶν διὰ τοῦ βουλειβάρτου διερχομένων παγτοίων δχημάτων δὲν ἥκουετο πλέον. Αἱ ποικίλαι χραυγαὶ τῶν πλανοδίων πωλητῶν, τὰ πολυθρύλητα eris de Paris, δὲν εἰςεγώρουν μέχρι τοῦ ἀφατον γαλήνην ἀποπνέοντος ἔκείνου χώρου τῆς αἰώνιου ἀναπαύσεως. Ὁλίγων ἐπιφανῶν τάφους εἶδον ἐν τῷ νεκροταφείῳ, ὡν μεταξὺ τὸν τοῦ Πέτρου Larousse, τοῦ γνωστοῦ ἐγκυκλοπαιδίκου καὶ λεξικογράφου, τῶν ποιητῶν Θεοδώρου de Banville καὶ Ἡγησίππου Moreau, τοῦ Guy de Maupassant, τοῦ Edgar Quinet, τοῦ Sainte-Beuve, τοῦ ποιητοῦ τῆς Μασσαλιώτιδος Leconte de Lisle. Ἐν τῷ μέσῳ μικρᾶς πλατείας τοῦ κεντρικοῦ δρόμου ψήσται στήλη ἐπιφανῆς φέρουσα γαλκοῦν ἄγαλμα καὶ ἐπιγραφὴν Souvenir. Εἶνε μνημεῖον ἀφιερωμένον εἰς τοὺς λησμονημένους.

Ωραῖα ἄνθη, νωπὰ ἡ τεχνητὰ, στέφανοι συρμάτινοι, κήριοι ἡ ἔξ ἀμαράντων ἐκόσμουν τοὺς τάφους. Ἐχουσι δὲ οἱ τάφοι σχήματα πάντοια, ναϊδίων, οἰκίσκων ἐκ γρανίτου, λαρνάκων, στηλῶν, ἀπλῶν πλακῶν. Ὁλίγα γλυπτικά ἔργα εἶδον ἀξια λόγου, ἔτι δ' ὀλιγωτέρας γλυφὰς δνομαστῶν καλλιτεχνῶν. Ὅπο τὴν ἔποφιν ταύτην τὸ νεκροταφείον τοῦ Ὄρους Παρνασσοῦ εἶνε πολὺ ὑποδεέστερον τοῦ τοῦ πατρὸς Lachaise, διπέρ ἀποτελεῖ νεκρόπολιν δλην, καὶ ἄλλων κοιμητηρίων τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας. Οὐδὲ παρατηρεῖται ἐν τῷ Ὄρει Παρνασσῷ ἡ ἀρχαῖζουσα μίμησις ἀρχαίων Ἑλληνικῶν νεκρικῶν ἀναγλύφων, εἰς ἣν ἀπό τινος ἡρχισταν ἐπιδιδόμενοι Γερμανοί τινες γλύπται, οἷοι δὲ Fritz Klimsh ἐν Charlottenburg, δὲ Paulyos Drescher ἐν Βερολίνῳ, δὲ Hermann Lang ἐν Μονάχῳ. Τοιούτων ἔξαιρέτων γλυπτικῶν ἔργων τὰς εικόνας εἶδον ἐκτεθειμένας τὸ θέρος τοῦ 1908 ἐν ἐκθέσει ἐπιταφίων μνημείων ἐν τῷ Kunstgewerbe-museum τοῦ Βερολίνου.

Αλλὰ παροδικὸν μόνον ἔρριπτον βλέμμα ἐπὶ τοὺς ποικίλους τάφους τοῦ Montparnasse. Αλλως δ' ἐσπεῦδον πρὸς τὸν τοῦ

Κοραή. Ιδού αύτός, ἀριστερόθεν τῆς μεγάλης δόδος, καταφάνης ἐν τῇ τετάρτῃ σειρᾷ, ὅτε ὑπερυψούμενος ἀνωθεν τῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐν ταῖς προτέραις σειραῖς χαμηλοτέρων τάφων.

Ο τάφος τοῦ μεγάλου Χίου εἶναι ἀπλοῦς. Συνίσταται ἐκ στήλης γρανίτου, ἐφ ᾧ χαλκῆ προτομὴ τοῦ Κοραῆ, ἡς κάτωθεν 1748-1833. Είνε δὲ γεγλυμμένον ἐπ' αὐτοῦ κεφαλαῖοις γράμμασι τὸ γνωστὸν ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ Κοραῆ ποιηθὲν ἐπιτύμβιον Ἀδάμαντιος Κοραῆς Χίος ὑπὸ ζένην μὲν ἵστα δὲ τῇ φυσισσῃ μ' Ἐλλάδι πεφιλημένῃ γῆν τῶν Παρισίων κεῖμαι. Ἐν συνεχείᾳ δ' ἔπονται τάδε· Οἱ τῆς Ἐλλάδος τὸν πατέρα θρηνοῦντες Ν. Βλαστός Α. Κοντόσταυλος Ι. Ρώτας τύμβον ἀνέστησαν τόνδε οὐ 'Απριλίου αωλγ'. "Ἄνερ ποθεινότατε γαῖαν ἔχους ἐλαφράν. Είτα δ' ἀκολουθεῖ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ γαλλιστὶ γεγραμμένη· Ce noble enfant des Grecs évoquant leur génie fit lever à sa voix un peuple de héros. La France, ô Coray, ta seconde patrie te garde avec orgueil dans la paix des tombeaux. Ή δὲ χαλκῆ προτομὴ, ἦν ἔγλυψε κατὰ τὰ ἐπὶ τοῦ βάθρου γεγραμμένα ὁ Schmidt M^r, παριστάνει τὸν γέροντα Χίου Ισχυὸν, σεμνῶς ἐγχεκορδυλημένον καὶ φέροντα μέγαν λαμπρότην ἐπὶ τοῦ κεχυμένου ὄποκαμίσου. Ή μορφὴ αὗτη τοῦ Κοραῆ, πιστῶς ἀναπαριστῶσα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ δομοίαζουσα πλειότερον πρὸς τὸ γύψινον ἔχμαγμα τὸ ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Κοραῆ ληφθὲν καὶ ἀποκείμενον ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἰστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐν Ἀθήναις ἔταιρείας, εἶνε πολὺ ἀσχημοτέρα τῆς ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Βρούτου γλυφείσης τῆς κοσμούσης τὸ κηπάριον τὸ πρὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ διαφεύδει τὸ γνωστὸν λόγιον τῶν ἀρχαίων Οἴα ή μορφὴ, τοιάδε καὶ η ψυχή. Ἐκαστος πράγματι γινώσκει δποῖος μέγας νοῦς καὶ ὅποια εὐγενής ψυχὴ ἐγκατώκει ἐν τῷ ἀκαλλέτ ἔκεινῳ σαρκίῳ.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε τὰ ἐν τῷ τάφῳ ὑπομιμνήσκοντα τὴν ἐτεῖ 1833 ταφὴν τοῦ Κοραῆ. Νεωτέρα δ' ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται

εἰς τὴν ἐν ἑτει 1877 ἀνακομιδῆν τοῦ θυητοῦ σχηνώματος αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας. Ἐχει δὲ ώδε· Άλλησι καὶ συνδρομῇ δμοιδύμῳ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ἡ ιερὰ τοῦ Κοραῆ κόνις μετεκομίσθη εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ ἣς καὶ ἐμόχθησεν δ ἀοίδιμος. *Η' Μαρτίου αωοῦ.*

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ὑπέμνησέ με τὰς συγκινήσεις τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ δλου, δτε τὰ λείψανα τοῦ Κοραῆ ἀνεκομισθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀποδιβασθέντα ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τοὺς χρότους τῶν πυροβόλων τῶν ἐν τῷ λιμένι γαυλοχούντων πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν πλοίων τὸν Μάρτιον τοῦ 1877. Καὶ πρῶτον μὲν κατετέθησαν προςωρινῶς ἐν τῷ ἔγγυς τῆς Μητροπόλεως μικρῷ ναῷ τοῦ Ἅγίου Ἐλευθερίου, τῆς μεσαιωνικῆς ἐκκλησίας τῆς Γοργοεπηκόου, πλησίον τοῦ σκηνώματος τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τότ' ἐν τῷ ναϊδίῳ ἔκεινῳ πρὸ τῆς εἰς τὴν Μητρόπολιν ἀνακομιδῆς ἐναποκειμένου. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, τὴν 8 Ἀπριλίου, ἡ πόλις δλη ἡ μᾶλλον δ ἐλληνισμὸς δλος ἐκήδευσεν εἰς τὸ ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ἀθηνῶν τότε συντελεσθέν ἐπιφανὲς μαυσωλεῖον τὰ λείψανα τοῦ Χίου, κομισθέντα εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν ἐπὶ τῆς νεκροφόρου ἀμαξῆς τοῦ στρατοῦ, πενθίμως κεκοσμημένης. Καθολικὴ δὲ ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις, ἦν ὑπεξέκαυσαν οἱ τὰς ἀρετὰς τοῦ μεγάλου τέκνου τῆς πατρίδος ὑμνήσαντες φήτορες, δ πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπῆς Κοραῆ Μᾶρκος Ρενιέρης, δ ἀντιπρύτανις Ἐμμανουὴλ Κόκκινος καὶ δ καθηγητὴς Νικόλαος Δαμαλᾶς.

Μεστὸς συγκινήσεων καὶ ἀναμνήσεων κατέθηκα τὸν ἐξ ἀμαράντων στέφανόν μου ἐπὶ τῆς γρανιτίνης στήλης τῆς εἰς τὸν Κοραῆν πεφιλημένης ἵσα τῇ φυσάσῃ Ἑλλάδι γῆς τῶν Παριτίων. Τὴν στιγμὴν ἔκεινην ἐπέλαμψεν ἐπὶ τὴν στήλην ἐκ τῶν ὅσωραι ἀραιούμενων νεφῶν τῆς φθινοπωρινῆς ἔκεινης πρωιάς δ ἥλιος τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, οἷονεὶ σπεῦδων γά σπείρη ἕπλετον τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ δροσολούστου τάφου τοῦ τέκνου

τῆς Χίου, περιχρωνυμένου διὰ τόξων Τριδος, ἐξαλλοιμένων ἀπὸ τῶν φεκάδων, ὅφ' ᾧ ήσαν βεβρεγμένα τὰ πέριξ τοῦ μνήματος ἀνθη. Τὴν αὐτὴν ώραν διέκοψε τὰς σκεψεις μου ὡς εὐλαβοῦς προσκυνητοῦ τὸ ὑπόκωφον τονθύριτμα τροφοῦ λικνιζούσης νήπιον γελαστὸν φερόμενον ἐπὶ παιδικοῦ λίκνου καὶ προσμειδιῶν πρὸς τὸ βαυκάλημα τῆς φωμαλέας καὶ κομψῶς τὸ πάτριον ἔνδυμα φερούσης Νορμανδῆς. Εἶνε τόσον ἥρεμος ἡ ὅασις ἐκείνη, ὃςτε καὶ αὐταὶ αἱ κουροτρόφοι τῆς συνοικίας δὲν πτοεοῦνται νὰ περιφέρωσι τὰ βρέφη ἵντὸς τοῦ νεκροταφείου ὡς ἐν οἰωδήποτε ἄλλῳ εὐανθεῖ λειμῶνι. Οὕτως ἡ ζωὴ καὶ τὸ μέλλον συνδυάζονται ἀρμονικῶς μετὰ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ παρελθόντος ἐν τῷ τόπῳ ἔχεινω τῇ; γαλήνης, δπου ἀγεπαύετο ὁ πατὴρ τῆς Ἑλλαδος, ὡς ἀπεκάλεσαν αὐτὸν οἱ τρεῖς εὐλαβεῖς Χιοι οἱ στησαντες τῷ 1833 εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν στήλην τὴν ἐκ γρανίτου.